

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 294/07-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. januára 2008 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza o sťažnosti obchodnej spoločnosti N., zastúpenej advokátkou JUDr. E. B., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Cb 3/04 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti N. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Cb 3/04 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e ,** aby v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Cb 3/04 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Obchodnej spoločnosti N. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiatisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti N. trovy právneho zastúpenia v sume 7 492,24 Sk (slovom sedemtisícštyristodevät'desiatdva slovenských korún a dvadsaťštyri halierov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. E. B., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 294/07-13 z 29. novembra 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť obchodnej spoločnosti N. (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Cb 3/04.

Z obsahu s'ťažnosti, jej príloh, ako aj z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 30 Cb 3/04 vyplýva, že s'ťažovateľka doručila okresnému súdu 11. septembra 2003 žalobu o zaplatenie 216 720 Sk s príslušenstvom smerujúcu proti U. ako žalovanej (ďalej len „žalovaná“) z dôvodu plnenia z poistnej udalosti, pri ktorej došlo k poškodeniu jej motorového vozidla.

Okresný súd rozhodol v tejto veci platobným rozkazom sp. zn. Rob 1458/03 z 30. októbra 2003, proti ktorému žalovaná 21. novembra 2003 podala odpor. Podaný odpor bol okresným súdom s'ťažovateľke doručený 5. decembra 2003. Podľa s'ťažovateľky

následne okresný súd vo veci nevykonal žiadne ďalšie úkony smerujúce k prerokovaniu a rozhodnutiu veci.

Listom z 19. januára 2005 sťažovateľka požiadala okresný súd o nariadenie pojednávania vo veci. Okresný súd reagoval na jej žiadosť prípisom zo 16. marca 2005, v ktorom jej oznámil, že *„termín pojednávania bude stanovený na rok 2007, po vypracovaní rozvrhu prác na rok 2007“*.

Na základe tohto oznámenia, podľa ktorého pojednávanie vo veci malo byť nariadené až o štyri roky po podaní žaloby a dva roky od žiadosti sťažovateľky o nariadenie pojednávania, podala sťažovateľka 22. marca 2005 sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu. Vo svojej sťažnosti poukázala na to, že postup okresného súdu je v rozpore s § 115 Občianskeho súdneho poriadku vo vtedy platnom znení, podľa ktorého súd má vo veci nariadiť pojednávanie tak, aby sa konalo najneskôr v lehote 9 mesiacov od podania návrhu na začatie konania.

Predsedička okresného súdu prípisom zo 4. apríla 2005 oznámila sťažovateľke, že *„sťažnosť je objektívne dôvodná, avšak vzhľadom na počet vecí v oddelení zákonnej sudkyne (1000) a potrebu zachovať poradie vo vytyčovaní termínov pojednávania, sudkyňa nie je schopná dodržať ust. § 115 Občianskeho súdneho poriadku“*.

Predseda Krajského súdu v Bratislave na žiadosť sťažovateľky z 8. apríla 2005 prešetril spôsob vybavenia jej sťažnosti zo strany predsedníčky okresného súdu a uviedol, že táto bola vybavená v zákonnej lehote a bola správne vyhodnotená ako opodstatnená. Zároveň poukázal na odpoveď predsedníčky okresného súdu, podľa ktorej *„zaťaženosť súdneho oddelenia... neumožňuje prijať opatrenia, ktoré by viedli k tomu, aby zákonná sudkyňa vytýčila vo veci skorší termín pojednávania“*.

Sťažovateľka následne doručila 16. apríla 2007 sťažnosť ústavnému súdu, v ktorej namieta porušenie ňou označených základných práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Cb 3/04.

Ústavný súd z pripojeného spisu okresného súdu zistil rovnaký priebeh konania ako uviedla sťažovateľka.

Zo spisu okresného súdu ďalej vyplýva, že 30. apríla 2007 bolo nariadené vo veci pojednávanie na 4. jún 2007, ktoré sa riadne konalo a bolo odročené na neurčito. Návrhy na vykonanie ďalšieho dokazovania boli na pojednávaní prednesené len zo strany žalovanej, ktorá navrhla vypočuť jedného svedka a nariadiť vo veci znalecké dokazovanie. Okresný súd žalovanej uložil povinnosť oznámiť meno a bydlisko navrhovaného svedka v lehote siedmich dní od pojednávania.

Žalovaná podaním doručeným okresnému súdu 3. júla 2007 oznámila, že na svojom návrhu na vypočutie ňou označeného svedka netrvá, napriek tomu označila údaje tohto svedka pre prípad, že ho okresný súd napriek jej stanovisku bude chcieť vypočuť. V podaní označila aj otázky, ktoré majú byť zadané znalcovi pri navrhovanom znaleckom dokazovaní. Ďalším úkonom okresného súdu bola výzva pre žalovanú zo 4. júla 2007, aby označila údaje svedka, aj keď tá vo svojom podaní uviedla, že netrvá na jeho vypočutí. Žalovaná podaním doručeným okresnému súdu 16. júla 2007 opätovne uviedla údaje svedka a poukázala na to, že tak urobila už aj vo svojom podaní doručenom mu 3. júla 2007. Sťažovateľka 23. augusta 2007 oznámila okresnému súdu zmenu svojho právneho zástupcu. Spis bol predložený ústavnému súdu 5. novembra 2007.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Cb 3/04 porušené, prikáže okresnému súdu v uvedenom konaní konať bez zbytočných prietáhov, prizná jej finančné zadosťučinenie v sume 500 000 Sk a náhradu trov konania.

Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľka odôvodnila tým, že „*nekonanie porušovateľa... vyvoláva pocit krivdy, právnej neistoty, nedôveru v rozhodovaciu činnosť súdov*“.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti sťažovateľky podaním sp. zn. Spr. 3909 zo 14. decembra 2007 vyjadrila predsedníčka okresného súdu, ktorá súhlasila s upustením od verejného ústneho pojednávania v tejto veci a okrem iného uviedla: *„S poukazom na jednotlivé úkony vykonané v predmetnom konaní od podania odporu a prevedenia veci do registra CB t. j. 13. 01. 2004 do vytyčenia termínu pojednávania t. j. do 30. 04. 2007 musím konštatovať, že predmetné konanie je poznačené prietahom, ktorý bol spôsobený neprímerane vysokým počtom pridelených vecí v oddelení zákonnej sudkyne ako i pretrvávajúcim poddimenzovaným stavom sudcov a administratívnych pracovníkov na Okresnom súde Bratislava I. Sťažnosť sťažovateľov na prietahy v konaní je dôvodná.“*

Právna zástupkyňa reagovala na vyjadrenie okresného súdu podaním doručeným ústavnému súdu 16. januára 2008, v ktorom oznámila, že netrvá na verejnom ústnom pojednávaní a uviedla:

„Domnievam sa, že celý postup a prietahy v konaní neboli zapríčinené skutočnosťami, ktoré uvádza súd, pričom túto svoju domnienku opieram o fakt, že zákonná sudkyňa prejednávala veci, ktoré napadli podstatne neskôr ako vec, ktorá je predmetom tejto sťažnosti. Rovnako benevolentný postup zaujal i predseda Okresného súdu Bratislava I. po podanej sťažnosti, keď síce prietah v konaní pripustil, avšak sťažovateľovi oznámil, že vec nebude v dohľadnom čase prejednaná teda nepostupoval v zmysle zákona, pretože bol povinný prijať opatrenia v tej konkrétnej veci na ukončenie prietahov v konaní.“

Ďalší postup súdu i zákonnej sudkyne považujem za vedomé konanie pretože i napriek podanej sťažnosti vo veci nekonala, pričom si musela byť vedomá i toho, že dnes je možné cez internet sledovať, ktoré veci sú vytyčované a aj zo sp. zn. je možné dôvodiť, v ktorom čase tá ktorá vec napadla. Pokiaľ zákonná sudkyňa naďalej vytyčovala veci, ktoré boli doručené súdu neskôr mám za to, že išlo nie o objektívny, ale vyslovene o subjektívny prietah zo strany zákonnej sudkyne, pričom mi nedá neuviesť i to, že u navrhovateľa vzniká vážne podozrenie, že k prejednávaní veci nedošlo po podaní sťažnosti práve z dôvodu, aby súd dokázal účastníkovi, že sťažnosťami nič nezmôže.“

Z vyššie uvedených dôvodov považujem i vyjadrenie predsedkyne Okresného súdu Bratislava I., jednak za neúplné ako aj za účelové so zámerom ovplyvniť výsledok konania

na Ústavnom súde tak, aby výška finančného zadosťučinenia bola čo najnižšia.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od verejného ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Cb 3/04.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (I. ÚS 10/98, IV. ÚS 221/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, pričom za súčasť tohto kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu.

1. Pokiaľ ide o prvé z uvedených kritérií, ústavný súd konštatuje, že predmetom posudzovaného konania okresného súdu je rozhodovanie o nároku na peňažné plnenie z poistnej udalosti, pri ktorej došlo k poškodeniu motorového vozidla sťažovateľky. Konanie o nárokoch na poistné plnenie nie je možné posúdiť ako konanie zložené po právnej a faktickej stránke, keďže ide o bežnú agendu všeobecných súdov s ustálenou rozhodovacou praxou.

2. Pri hodnotení správania sťažovateľky ako účastníčky preskúmaného konania ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorú by jej mohol pripísať na vrub a v dôsledku ktorej by došlo k predĺženiu konania.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu. Zo súvisiaceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovné:

V období od podania žaloby 11. septembra 2003 do 18. decembra 2003 okresný súd vo veci konal bez zbytočných priet'ahov. V nasledujúcom období až do 30. apríla 2007 okresný súd nevykonal žiadny úkon smerujúci k prerokovaniu a rozhodnutiu veci sťažovateľky. Po doručení sťažnosti ústavnému súdu bolo 30. apríla 2007 okresným súdom nariadené prvé pojednávanie na 4. jún 2007, na ktorom bola prvýkrát vec prerokovaná. Ďalšie úkony okresného súdu po tomto pojednávaní sú neefektívne, pretože okresný súd nimi len opakovane vyzýval žalovanú, aby oznámila skutočnosti, ktoré mu už boli oznámené a tvorili obsah súdneho spisu.

Ústavný súd zo spisu okresného súdu zistil zbytočné prietahy v konaní zapríčinené nečinnosťou aj neefektívnou činnosťou okresného súdu v trvaní takmer tri a pol roka.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Cb 3/04 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 500 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázala najmä na „*pocit krivdy a stav právnej neistoty*“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým predmet konania, jeho doterajšiu dĺžku a zistené prieťahy v konaní okresného súdu, ktoré sú takmer tri a pol roka a zohľadňujúc, že vo veci bolo nariadené len jediné pojednávanie a neboli vykonané žiadne ďalšie úkony smerujúce k prerokovaniu a rozhodnutiu veci, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 70 000 Sk sťažovateľke primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. E. B. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti), a to v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za každý úkon po 2 970 Sk a 2 x 178 Sk režijný paušál (§ 16 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 6 296 Sk spolu s 19 % DPH z tejto sumy, t. j. spolu v sume 7 492,24 Sk. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť

na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku). Za tretí úkon právnej služby ústavný súd sťažovateľke úhradu pre absenciu ústavnoprávneho rozmeru nepriznal.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2008